

Informace o změnách od 1. 1. 2019 v placení pojistného na sociální pojištění osobami samostatně výdělečně činnými

Dnem 1. 1. 2019 nabývají účinnosti změny v zákoně č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, které upravuje u OSVČ placení záloh na pojistné na důchodové pojištění a pojistného na nemocenské pojištění. Změny se týkají především splatnosti záloh na pojistné na důchodové pojištění a splatnosti pojistného na nemocenské pojištění. Změny jsou upraveny zákonem č. 259/2017 Sb.

Přehled změn v placení záloh na pojistné na důchodové pojištění

- Záloha za kalendářní měsíc je splatná od 1. do posledního dne tohoto měsíce (např. záloha za leden je splatná od 1. do 31. ledna).
- Dluh na záloze za kalendářní měsíc, který bude uhrazen do konce následujícího měsíce, není penalizován (dluh na záloze za leden, tj. dluh na záloze neuhrazené v lednu, bude-li uhrazen do konce února, není penalizován).
- Za kalendářní měsíc, v němž OSVČ zahájila činnost, je záloha splatná ode dne zahájení činnosti do konce následující měsíce (zahájila-li činnost 10. března, záloha za březen je splatná od 10. března do 30. dubna; bude-li záloha za březen uhrazena po 30. dubnu, je dluh na záloze za období od 1. května penalizován).
- Za prosinec 2018 není povinnost zaplatit zálohu a všechny částky zaplacené v lednu 2019 jako zálohy se budou považovat za zálohu na leden 2019. (Pokud např. minimální výše zálohy činí 3 000 Kč, je měsíčně pravidelně placena, v prosinci 2018 byla uhrazena jen záloha za listopad ve výši 3 000 Kč a v lednu 2019 bylo zaplacené na záloze 2 x 3 000 Kč, je celých 6 000 Kč započteno jako záloha na rok 2019. Za rok 2018 bude za 11 měsíců započteno 11 plateb záloh na pojistné, které se budou na přehledu za tento rok zúčtovávat s pojistným).
- Zálohu za prosinec může OSVČ zaplatit dobrovolně, a to po 20. prosinci 2018 (platba, kterou OSSZ obdrží jako zálohu v období od 21. do 31. prosince 2018, bude považována za zálohu za prosinec, jestliže OSVČ nedluží zálohy - v tomto případě by na přehledu za rok 2018 bylo zúčtováváno 12 plateb záloh).
- Dluh na zálohách za rok 2018 zaniká dnem 31. prosince 2018 (od 1. ledna 2019 se dluh na zálohách za měsíce roku 2018 již nemůže penalizovat, ale nelze jej ani doplatit).
- U OSVČ vykonávající vedlejší činnost vzniká povinnost platit zálohy na základě přehledu podaného za předchozí kalendářní rok od měsíce následujícího po měsíci, v němž byl nebo měl být přehled podán v následujícím roce; povinnost platit zálohy na základě tohoto přehledu trvá ještě v měsíci následujícího roku, v němž byl nebo měl být podán přehled (pokud je např. přehled vždy podáván v březnu, povinnost platit zálohy vznikla od dubna 2019 na základě přehledu za rok 2018, to znamená splatnost první zálohy od 1. do 30. dubna 2019, a tato povinnost trvá ještě za březen 2020. Povinnost platit zálohy od dubna 2020 se posuzuje na základě přehledu podaného v březnu 2020 za rok 2019).

- OSVČ vykonávající vedlejší činnost, která se dobrovolně přihlásila k důchodovému pojištění v průběhu kalendářního roku, platí zálohy do konce roku, ve kterém se přihlásila, nikoliv i v následujícím roce až do podání přehledu za tento rok.
- OSVČ si již neurčuje výši měsíčního vyměřovacího základu. Předpis výše zálohy i výše její úhrady odpovídají minimální výši měsíčního vyměřovacího základu pro OSVČ (např. minimální výše zálohy činí 5 000 Kč, ale je placeno každý měsíc 5 500 Kč; 500 Kč je každý měsíc přeplatkem na zálohách).
- Částka zaplacená nad minimální výši zálohy, je přeplatkem. Přeplatek se použije na úhradu splatných závazků na zálohách. OSVČ již nemusí oznamovat OSSZ placení záloh dopředu, protože z přeplatku na zálohách budou hrazeny zálohy v minimální výši až do konce kalendářního roku (činí-li minimální výše zálohy 5 000 Kč a za červenec a srpen potřebuje OSVČ zaplatit zálohu dopředu, tak zaplatí-li v červnu 15 000 Kč, zaplatila zálohu dopředu na 2 měsíce).
- Přeplatek na zálohách za kalendářní rok, o jehož vrácení OSVČ nepožádala do konce kalendářního roku, bude uveden na přehledu jako zaplacená záloha v tomto roce.
- OSVČ vykonávající vedlejší činnost může požádat OSSZ nejen o rozhodnutí o snížení zálohy, ale i o rozhodnutí o neplacení záloh, pokud je předpoklad na základě výše příjmů dosažených v části kalendářního roku, v němž žádá o zrušení povinnosti zálohy platit, že příjmy budou tak nízké, že OSVČ nebude povinně účastna důchodového pojištění v tomto roce.
- Minimální měsíční vyměřovací základ platí obvykle od kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž byl nebo měl být přehled podán. Je-li ale měsíční vyměřovací základ podle podaného přehledu nižší, než byl dosud, platí tento nižší měsíční vyměřovací základ již od měsíce, ve kterém byl přehled podán (přehled je vždy podáván v březnu; podle přehledu podaného v roce 2019 se záloha zvyšuje z 3 000 Kč na 4 000 Kč - nová výše zálohy proto bude platit až od dubna; pokud se ale v roce 2020 sníží výše zálohy ze 4 000 Kč na 3 500 Kč, tak nová výše zálohy bude platit již od března).
- Není stanovena maximální výše měsíčního vyměřovacího základu pro platbu záloh. OSVČ může zaplatit zálohu v jakékoliv výši při dodržení minimální výše zálohy.

Přehled změn v placení pojistného na nemocenské pojištění

Pozor: Od ledna 2019 se zvyšuje minimální měsíční základ pro výpočet pojistného na nemocenské pojištění (dále jen „pojistné na NP“) z 5 000 Kč na 6 000 Kč, proto **minimální pojistné na NP za leden 2019 a následující měsíce činí 138 Kč a nikoli jako dosud 115 Kč. Placením pojistného nadále v dosavadní výši 115 Kč až 137 Kč by mohlo dojít k zániku nemocenského pojištění.**

- Pojistné na NP za kalendářní měsíc je splatné od 1. do posledního dne tohoto měsíce (pojistné za březen je splatné od 1. do 31. března).

- Za prosinec 2018 se pojistné na NP platí od 1. ledna do pondělí 21. ledna 2019. Pojistné za leden 2019 se platí také v lednu od 1. do 31. ledna. V lednu 2019 by mělo být pojistné zapláceno dvěma platbami (minimální výše platby za prosinec 2018 musí činit aspoň 115 Kč a druhé platby za leden 2019 aspoň 138 Kč) nebo jednou platbou ve výši aspoň 253 Kč (115 Kč + 138 Kč), zaplácenou nejpozději do 21. ledna 2019.
- Dluh na pojistném na NP za kalendářní měsíc, který bude uhrazen do konce následujícího měsíce, neznamena zánik nemocenského pojištění. Dluh se uhrazuje ve výši minimálního pojistného 138 Kč (je-li např. pojistné placeno pravidelně za každý měsíc od 1. do posledního dne tohoto měsíce ve výši 300 Kč, ale za duben nebylo zapláceno, tak došla-li v květnu jedna platba 300 Kč, uhradí se z této platby pojistné za duben 138 Kč a za květen 162 Kč).
- Za kalendářní měsíc, v němž se OSVČ přihlásila k nemocenskému pojištění, je pojistné na NP splatné ode dne, od něhož se přihlásila k nemocenskému pojištění, do konce následujícího měsíce (OSVČ se přihlásila k nemocenskému pojištění od 5. dubna; pojistné za duben musí být zapláceno od 5. dubna do 31. května, jinak nemocenské pojištění dnem 5. dubna nevznikne – nebylo-li pojistné zapláceno v dubnu, v květnu by mělo být uhrazeno pojistné jak za duben, tak za květen ve výši alespoň 2 x 138 Kč, tj. ve výši aspoň 276 Kč).
- OSVČ si určuje výši měsíčního základu mezi minimální výší (6 000 Kč – minimální pojistné 138 Kč) a svojí maximální výší. Placení pojistného dopředu musí proto oznamovat OSSZ.
- Nová výše maximálního měsíčního základu stanovena v návaznosti na určený vyměřovací základ na přehledu platí
 - od kalendářního měsíce, v němž byl přehled podán, pokud je nový měsíční základ vyšší než dosavadní,
 - od kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž byl přehled podán, pokud je měsíční základ nižší než dosavadní.
- Přeplatek na pojistném na NP za kalendářní rok se vrací v následujícím roce do konce února - snížený o částku odpovídající až dvojnásobku minimální výše pojistného, tj. snížený až o 2 x 138 Kč.